

Kunnskapsdepartementet

Referanse
2009/11795-BJUB

Dato
02.12.2009

Høringsuttalelse om sentre for fremragende undervisning

Vi viser til departementets brev av 18.09.09 med forespørsel om høringsuttalelse til forslag om å opprette sentre for fremragende utdanning.

Universitetet i Bergen (UiB) ser positivt på utforming av ulike tiltak for å heve kvaliteten innenfor høyere utdanning. Etter fullføringen av kvalitetsreformen, har det vært relativt lite debatt om undervisnings- og vurderingsformer og andre forhold knyttet til utdanningskvalitet.

Vi oppfatter ikke situasjonen for utdanningene ved norske universitet og høyskoler som generelt krisepreget. Likevel er det utfordringer innenfor flere felt, som ved lærerutdanningen. Overordnede mål om å tilby utdanning på høyt internasjonalt nivå og innføring av kvalifikasjonsrammeverk inspirerer til fornyet oppmerksomhet om kvalitet innenfor utdanningene. Nye virkemidler med nye finansielle rammer kan motivere til ytterligere innsats for bedre kvalitet i utdanningstilbudene.

Universitetet i Bergen støtter etablering av ordningen, men mener det er viktig at ordningen prøves ut. Vi har videre følgende kommentarer til utredningen fra departementet:

UHRs utdanningsutvalg har foreslått å kalle ordningen "Sentre for fremragende **utdanning**" i stedet for "Sentre for fremragende **undervisning**", som det som blant annet er brukt i statsbudsjettet for 2010. Vi er enige med utvalget i at denne benevnelsen er bedre. Vi går ut fra at innovasjon i undervisnings- og vurderingsformer vil være viktige komponenter i SFU, slik det er beskrevet, men ensidig oppmerksomhet om undervisning vil sette for snevre rammer for slike sentre.

Innstillingen legger vekt på at sentrene må være fullfinansierte. Dette er et sentralt punkt for UiB. Etablering av eventuelle sentre må ikke føre til at basisbevilgningen i enda større grad bindes og gir negative økonomiske konsekvenser for andre deler av institusjonens arbeid.

UHR argumenterer mot forslaget en egen ordning for korte profesjonsutdanninger, slik det er beskrevet i NOU 3:2008. UiB støtter UHR på generelt grunnlag. Det må være samme krav til kvalitet, innovasjon og overføringsstrategier til alle prosjekt.

Kunnskapsdepartementet planlegger implementering av et eller to pilotprosjekter i grunnskolelærerutdanningen i 2010. Til tross av at vi mener at det ikke bør skilles mellom korte profesjonsutdanninger og andre, mener vi dette kan være en fornuftig strategi. Pilotprosjektene kan gi bedre kunnskap om krav som bør stilles til prosjektsøknader og

rutiner for håndtering av disse, avgrensning av sentrenes oppgaver og deres rolle innenfor rammene av eksisterende strukturer og sentral forvaltning av ordningen.

UHR framhever "spredning" eller overføringsverdi til utdanningssystemet generelt som en av tre oppgaver et senter skal kunne ha. Vi vurderer det som viktig at sentre for fremragende utdanning har god kontakt med resten av institusjonenes virksomhet og at erfaringer spres. Samtidig kan sentrene, fordi de kan forventes å ha en langt bedre økonomisk situasjon enn den øvrige virksomheten ved institusjonene, komme til å legge opp til kostnadskrevede undervisnings- og praksisformer, som igjen kan begrense relevansen for andre.

Vi har følgende innvendinger mot innstillingen:

Det foreslås at Kunnskapsdepartementet skal forvalte ordningen. NOKUT er vurdert som et mulig forvaltningsorgan, men anses som mindre hensiktsmessig på grunn av den potensielle rolleblanding som kan oppstå, fordi NOKUT er kontrollorgan for høyere utdanning. UiB mener andre nevnte alternativer, som UHR og Norgesuniversitetet, ikke er aktuelle som forvaltere av ordningen. Vi støtter at KD får ansvaret for å forvalte pilotprosjektene i lærerutdanningen. Det kan, mener vi, vurderes om NOKUT kan administrere ordningen på permanent basis. Det vil styrke rollen NOKUT har for utvikling av utdanningskvalitet. Det er imidlertid dilemma her, konkrete behov for utforming av tiltaket med sentre for fremragende utdanning må ikke bli førende for endringer i den rollen NOKUT generelt har.

Erfaringer fra tilsvarende ordninger internasjonalt, framstår som svakt. Innstillingen gir gode beskrivelser av systemene i Sverige, Finland og England, men slår fast at ordningene ikke har vært systematisk evaluert av eksterne organ (evaluering av den engelske ordningen pågår). Dette gjør det vanskeligere å vurdere verdien av tiltakene som utdanningspolitiske virkemidler i de respektive utdanningssystemene. Innstillingen trekker fram noen problemområder i andre lands systemer, knyttet til sentrenes rolle ved institusjonene, finansieringsordninger og sentrenes overføringsverdi for "spredning av god praksis". Disse innsiktene bør prege utviklingen av den norske ordningen. Det svenske systemet er under utvikling, med bakgrunn i manglende interesse som følge av manglende finansielle rammer.

Forholdet mellom forskning og undervisning framstår som lite problematisert. Innstillingen fremhever at "forskning kan være en del av senterets virksomhet, men skal ikke ha en dominerende rolle". Under kriterier for senterstatus nevnes "sammenhengen mellom forskning... og undervisning" som ett punkt utdanningskvalitet skal vurderes ut fra. Forskningsbasert undervisning nevnes som en av flere "profiler" potensielle søknader om senterstatus kan bygge på.

All høyere utdanning skal være forskningsbasert. UiB legger stor vekt på at undervisning og veiledning på alle nivå skal være forskningsbasert og utføres av forskere som er langt fremme innenfor sine fagfelt. UiB vil ikke etablere rene undervisningsstillinger. Skal det etableres nye stillinger i forbindelse med SFU ved UiB, vil dette være kombinerte stillinger der forskning inngår i stillingsinstruksen på ordinær måte.

En hovedutfordring for universitetene er å sikre de ansatte sammenhengende tid til forskning. Dette er også helt sentralt for å sikre kvaliteten av undervisningen. Spørsmålet er i hvilken grad etablering av SFU kan bidra til å løse slike utfordringer. Igjen framstår økning i universitetenes basisbevilgninger som et mer nærliggende og effektivt tiltak.

I forlengelsen av dette framstår sentrenes status og rolle innenfor universitetet som uklare. Innstillingen anviser mange ulike måter sentre kan organiseres på, fra å overlape med

eksisterende enheter, til å være frittstående organer. En viss fleksibilitet kan være ønskelig, fordi ordningen tenkes brukt i institusjoner som er svært ulike og skal kunne inngå i et variert spekter av utdanningstilbud. Selv om sentrene skal ha egen identitet, må de ha en tydelig forankring i grunnmiljøene for organisering og administrasjon av undervisningen. Det er på derfor ikke ønskelig at sentrene skal være representert i institusjonenes styringsorganer.

Sigmund Grønmo
rektor

Kari Tove Elvbakken
universitetsdirektør